

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO – 636359 – I/09/AK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 6.10.2010r.

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00 - 950 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się osoby, które wnoszą o analizę konstytucyjności przepisu art. 25 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.; dalej: ustawa o radcach prawnych). Regulacja ta umożliwia przystępowanie do egzaminu radcowskiego - bez konieczności odbywania aplikacji - przez osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego lub adwokata w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.; dalej: Prawo o adwokaturze), na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.

Skarżący wskazują, że wadą tej regulacji jest to, iż nie pozwala ona na przystąpienie do egzaminu radcowskiego osobom, które uzyskały odpowiednią praktykę prawniczą pracując pod nadzorem radcy prawnego w innych podmiotach, w szczególności spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkach akcyjnych. W tym zakresie skarżący dopatrują się naruszenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji).

Analizując powyższe zastrzeżenia należy zauważyć, że w przekonaniu Rzecznika Praw Obywatelskich nie są one pozbawione słuszności. Trzeba mieć bowiem na względzie, że radca prawny - w przeciwieństwie do adwokata - może pozostawać w stosunku

zatrudnienia i świadczyć pracę na rzecz jakiegoś podmiotu prawa handlowego (spółki z o.o. bądź spółki akcyjnej). Art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych wskazuje, że radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, a art. 9 ust. 1 tego aktu normatywnego stanowi, że pozostając w stosunku pracy zajmuje on samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej. W takiej sytuacji pod nadzorem radcy prawnego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółce akcyjnej pracować może osoba, która wykonuje wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej. Bez wątpienia uzyskuje ona doświadczenie zawodowe, które jest zgodne z istotą wykonywania zawodu radcy prawnego i nie różni się od przygotowania do zawodu zdobywanego w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze.

Ponadto, ustawa o radcach prawnych w innych sytuacjach dopuszcza do egzaminu radcowskiego osoby, które w ogóle nie pracowały pod nadzorem radcy prawnego w spółkach cywilnej, jawnej, partnerskiej i komandytowej. Ma to miejsce w przypadku określonym w art. 25 ust. 2 pkt 4 ustawy o radcach prawnych, gdzie do egzaminu przystępować mogą osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 10 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów. Wzmacnia to argument, że w takiej samej sytuacji powinny pozostawać osoby, które pod nadzorem radcy prawnego wykonują wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółką akcyjnej.

W przekonaniu Rzecznika Praw Obywatelskich, cechą relewantną którą brał pod uwagę ustawodawca przy redagowaniu treści art. 25 ust. 2 pkt 3 ustawy o radcach prawnych było doświadczenie zdobywane pod nadzorem radcy prawnego. W ten sposób ustawodawca wyróżnił grupę osób, których doświadczenie zawodowe pozwala na przystąpienie do egzaminu radcowskiego bez konieczności odbywania aplikacji. Może zatem budzić wątpliwości co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości (art. 32) wyłączenie z tej grupy osób, które posiadają taką samą wiedzę i takie same doświadczenie zawodowe, lecz zdobywały je w nie w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, lecz pracując pod nadzorem radcy prawnego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością bądź spółce akcyjnej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o ocenę powyższej regulacji oraz o rozważenie podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie.

Z poszanowaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich